

Dla inspiracji: co robiłem przez 2 lata z wędrownikami

Autor: Jakub Kuciak

Tekst ten dedykuję wszystkim druhom, którzy chcieliby robić coś z wędrownikami, ale nie wiedzą co. W ramach inspiracji załączam Wam w tym tekście plany pracy oraz kalendarz akcji z dwóch pierwszych sezonów istnienia założonej przeze mnie 82 WDW "Twierdza". Zachęcam Was jednocześnie do przeczytania mojego wcześniejszego tekstu, [w którym opisuję, jak \(i dlaczego\) tę drużynę założyłem](#).

Plany pracy

Na początku było Słowo. Na świecie ale i w harcerstwie, wszak każdą poważną akcję zaczniemy od spisania naszych celów, założeń, kontekstu itp. Zanim więc przejdziemy do opisu poszczególnych zajęć czy biwaków, to załączam Wam w tym artykule nasze plany pracy.

Jestem zwolennikiem teorii, że plany pracy to są w 90% dla drużynowego, 9% dla formalności okołoprawnych, 1% dla przełożonego. Powiem Wam więc od razu - to nie są idealne plany. Ba! Ja Wam gwarantuję, że spora część hufcowych czy referentów Was po prostu wyśmiejcie bądź uzna za niepoważnych.

Nasi jakoś nam wybaczyli i obdarzyli zaufaniem - czy słusznie, to już pytajcie [Janka, Janka](#) i Mikołaja.

Poniższe plany są zanonimizowane, pozbawione komentarzy przełożonych oraz śródrocznych kalendarzy (znajdą się poniżej). Mają również często usunięte linki do wspierających plików, poświęconych np. KHO, Naramiennikom Wędrowniczym, tabeli obecności czy dokładnemu podziałowi zadań przed obozem. Tak więc plany te mogą, ale nie muszą, posłużyć Wam jako inspiracja.

Jako, że pisał je głównie logistyk z programistą, szliśmy w optymalizację i minimalizm. Żaden z oryginalnych planów (czyli bez wyciętych charakterystyk i kalendarzy) nie przekroczył 12 stron, rzecz jasna, wliczając w to obowiązkową jedną stronę na okładkę i jedną na automatyczny spis treści - chociaż niektórzy metodycy wędrowniczy powiedzą, że to i tak za dużo.

[Udostępnione plany pracy 82 WDW "Twierdza":](#)

- [1. 82 pWDW Twierdza - Plan pracy RH 2021/22](#)

- [2. 82 pWDW Twierdza - Plan pracy HAZ 2022](#)
- [3A. 82 WDW Twierdza - Ramowy plan wizytacji 22-24.07.2022 r.](#)
- [3B. 82 WDW Twierdza - Plan pracy HAL 2022](#)
- [4. 82 WDW Twierdza - Plan pracy RH 2022/23](#)
- [5. 82 WDW Twierdza - Plan pracy HAZ 2023](#)
- [6A. 82 WDW Twierdza - Plan wizytacji 13-17.07.2023 r.](#)
- [6B. 82 WDW Twierdza - Plan pracy HAL 2023](#) - pomimo pełnienia roli drużynowego, nie mogłem wziąć udziału w tym obozie. W przypadku tego planu występowałem więc jako recenzent, a nie twórca

Program

No dobra, plany są ramowe, ale co tak naprawdę w trakcie roku z tymi ludźmi Kuciak robiliście? Już opowiadam! Zapytacie może również, czy ja mam tak dobrą pamięć? Otóż pamięć może i mam krótką, ale za to słabą. Mam za to fajny nawyk zbierania wielu danych, ze świadomością, że mogą się przydać w przyszłości (w tym miejscu przesyłam całuski Staškowi i [zachęcam Was do przeczytania potem jego artykułu](#)).

Kilka ważnych uwag na początku:

- Nie mówię, że nasza częstotliwość akcji była dobra. Czasem było za dużo, a czasem za mało.
- Na przestrzeni tych dwóch lat zmieniała się mocno nasza siła przerobowa - 1. sezon zaczynaliśmy w dwóch w pełni zmotywowanych instruktorów, a 2. sezon kończyliśmy w składzie ja + trzech nieinstruktorów, w tym jeden będący już myślami w jego tworzącej się jednostce.
- Naszym celem było przede wszystkim “wędrownicza aktywność środowiska”^[1] a nie stricte “aktywny program naszej drużyny”. Tak więc robiliśmy bądź współorganizowaliśmy wiele akcji ze świadomością, że nie są one dla wszystkich. Sumarycznie przekładało się to na sporą liczbę osoboakcji, ale stosunkowo niską frekwencją wśród tzw. etatowych wędrowników.
- Część z opisanych poniżej form pracy może być dla Was niejasna - dajcie znać, to opiszę je potem w innym artykule bądź bezpośrednio pytającemu.
- W nawiasach podaję informację, ile osób brało udział w tych akcjach, w formie (X+Y) gdzie X to nasi etatowi ludzie w tym kadra, a Y to bratni druhowie w wieku wędrowniczym

Jeśli nie wiesz o co chodzi z “etatowymi wędrownikami” to znaczy, że pewno nie czytałeś jeszcze [mojego artykułu opisującego ten system](#).

Do poszczególnych akcji będę wrzucał linki z postów [z fb mojej drużyny](#). Znajdziecie tam dokładniejsze informacje czy zajawki odnośnie poszczególnych działań.

A po co tyle tych postów i tak dziwnie zrobionych? Bo przyłożyłem się swego czasu do naszej promocji w social mediach, co przełożyło się realnie na nabór do naszej drużyny (a co lepsze – nie tylko do naszej). Dodatkowo od początku przyświecała mi idea nie tyle przedstawiania Twierdzy, ile szerzej idei wędrownictwa. I tutaj też do mnie doszły głosy, że skutecznie. Tak więc zachęcam do klikania poszczególnych interesujących Was postów, albo po prostu do przejrzania naszych mediów z pierwszych dwóch sezonów Twierdzy.

Okres tworzenia jednostki

- październik 2021
  - biwak 3-dniowy – w piątek nocny paintball [\[fb\]](#), a od soboty rano do niedzieli w południe szkolenie bushcraftowe [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) z [Tomkiem Zatorskim](#) (2+5)
- listopad 2021
  - wędrowniczy bal niepodległości (4+8) – chcąc promować pozytywny patriotyzm, integrować nasze hufca oraz tworzyć wspólnotę wędrowniczą, organizowałem bal dla kadr, ZZ-ów i wędrowników z WHH-ek “Grochów-Venrosa” i WHH-y “Grochów” [\[fb\]](#)
  - wędrowka po Puszczy Bolimowskiej (Nieborów->Skierniewice), [\[fb\]](#) a następnie mszczonowskie termy [\[fb\]](#) (4+4)
- grudzień 2021
  - gadane spotkanie przy ognisku kończące okres wstępny naszej jednostki (5+1)

1. sezon

- styczeń 2022
  - udział w złazie wędrowników OH-y w Zakopanem (1+3)
  - [noc styczniowa](#) [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) współorganizowana przez 3 mazowieckie środowiska (4+4)
  - spotkanie towarzyskie u mnie w domu planszówkowo-jedzeniowe (3+4)
- Luty 2022
  - zimowisko [\[fb\]](#) wspólne z naszą bratnią drużyną harcerzy. Podczas zimowiska mieliśmy zarówno program naszej jednostki, jak i kilka akcji otwartych na chłopaków w wieku wędrowniczym [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) z drużyny harcerzy. Do tego również współpraca z drużyną wędrowniczek [\[fb\]](#) (4+6)
  - trzyczęściowa zbiórka [\[fb\]](#) – gra rowerowa, a następnie spotkanie u mnie w domu, poświęcone zapoznaniu się, pizzy i dyskusji nt. sytuacji na Ukrainie oraz szeroko pojętemu bezpieczeństwu (7+8)
- Marzec 2022
  - udział w obchodach lokalnych z okazji Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” [\[fb\]](#) (4+5)
  - referaty wędrownicze [\[fb\]](#) + nadanie pierwszych naramienników wędrowniczych (NW) na szczycie budynku PAST (3+8)
  - referaty wędrownicze + minigra detektywistyczna + nadania NW pod pomnikiem

- Sobieskiego
  - różne akcje i służby w ramach PHiH [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) (4+10)
- Kwiecień 2022
  - Ekstremalna Droga Krzyżowa [\[fb\]](#) (3+1)
  - biwak 3-dniowy w Dęblinie współorganizowany przez [Janka Józefowskiego](#) – film z dyskusją, ćwiczenia sportowe, burgery z ogniska [\[fb\]](#), zwiedzanie Muzeum Sił Powietrznych [\[fb\]](#) (2+4)
- Maj 2022
  - spotkanie integracyjne i planszówki z drużyną wędrowniczek, z którymi jechaliśmy na obóz (5+9)
  - podwarszawska wędrowka organizowana przez drużynę wędrowniczek [\[fb\]](#) (3+1)
  - 3-dniowy biwak w Zakopanem – chodzenie po górach [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) i spotkanie x. Jackiem Piotrowskim CM (misjonarzem i byłym instruktorem 82) z rozmową na tematy wszelakie a istotne [\[fb\]](#) (6+3)
- Czerwiec 2022
  - szkolenie krótkofalarskie [\[fb\]](#) z [Piotrkiem Radkiewiczem](#) (3+5)
  - planszówki wędrowników i ZZ-ów naszego szczepu (4+6)
  - dwudniowy biwak w góry z drużyną wędrowniczek [\[fb\]](#) [\[fb\]](#) (3+1)
- Lipiec 2022
  - program wędrowniczy w ramach naszej wizytacji obozowej (4+7) [\[fb\]](#) [\[fb\]](#)
  - program wędrowniczy w ramach obozu jednej z bratnich drużyn harcerskich [\[fb\]](#) (3+0)
- Sierpień 2022
  - obóz wędrowny góry + Czechy [\[album fb\]](#) (9+3)

2. sezon

- wrzesień 2022
  - koniec 1. i start 2. sezonu, a więc apel z przyjęciem do drużyny nowych ludzi, oraz rozesłaniem kilku wędrowników (do kadr drużyn lub w świat) i ognisko z żarciem [\[fb\]](#) (12+8)
  - I rada Cytadeli [\[2\]](#) [\[fb\]](#) (6+3)
  - przekazanie drużyny wędrowniczek, z którymi byliśmy na obozie [\[fb\]](#) (8+1)
  - 2-dniowy biwak z drużyną wędrowniczek [\[fb\]](#) – zwiedzanie Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie, jazda kolejką i ognisko w ramach zakończenia sezonu w muzeum, spływ kajakowy (6+2)
  - impreza poobozowa z jedzeniem, tańczeniem i oglądaniem zdjęć (6+2)
- Październik 2022
  - II rada Cytadeli (6+1)
  - Warsztaty z Kubą Proszowskim o szukaniu swojego powołania i mocnych stron oraz potencjalnej pracy (7+1)
  - 3 dniowy biwak w ramach TDL [\[fb\]](#) – dobrowolnie zgłosiliśmy się jak wsparcie logistyczne i merytoryczne. Szykowaliśmy poranną *herbatę premium*,

wędrownicy byli punktowymi na grze, ja prowadziłem zajęcia dla kadr o tym jak robić rzeczy #bardziej, braliśmy udział w ogniskach, a w wolnej chwili robiliśmy swoje warsztaty ogniowe (5+0)

- Listopad 2022
  - lokalne współorganizowane przez nas obchody Narodowego Święta Niepodległości 11.11 [\[fb\]](#) (13+1)
  - Integracja z drużyną wędrowniczek - zwiedzanie praskiego muzeum neonów i planszówki (8+1)
  - udział w organizowanych przez znajomego druha warsztatach z NVC 1 (Nonviolent Communication, Porozumienie bez Przemocy) (2+1)
  - III rada Cytadeli (6+1)
  - warsztaty hufca dla opiekunów stopni HO i HR (3+2)
  - udział w organizowanych przez znajomego druha warsztatach z NVC 2 (2+3)
  - wędrowniczy bal niepodległości [\[fb\]](#) (6+8)
  - udział w organizowanych przez znajomego druha warsztatach z NVC 3 [\[fb\]](#) (2+1)
- Grudzień 2022
  - udział kadry w Pigule Wędrowniczej, a więc małym kursie metodyki (3+0)
  - wędrowka po Kampinosie [\[fb\]](#) zwieńczona głaskaniem alpaka [\[fb\]](#), jedzeniem dzicyzny [\[fb\]](#), grzaniem się w balii i spaniem w namiotach (5+1)
  - lekki spacer po wawerskim lesie oraz biesiada świąteczna [\[fb\]](#) (5+2)
- Styczeń 2023
  - Harcerska Akademia PR i Marketingu [\[fb\]](#) (4+4)
  - [noc styczniowa](#) (5+1)
- Luty 2023
  - zimowisko Twierdzy [\[album fb\]](#) (10+0)
  - zimowisko Zbroi z Twierdźarzami w kadrze zgrupowania [\[fb\]](#) (2+7)
- Marzec 2023
  - spotkanie integracyjne dla kadr mazowieckich referatów wędrowniczych (4+0)
  - I spotkanie KHO (6+1)
  - II spotkanie KHO [\[fb\]](#) (5+0)
  - wsparcie biwaku harcerzy (4+0)
  - wspierana przez nas droga krzyżowa ulicami parafii (4+3)
- Kwiecień 2023
  - Akademia Dobrego Wędrownika 1 [\[3\]](#) - warsztaty ogniowe [\[fb\]](#) (7+1)
  - różne służby w ramach Triduum - pomoc w parafii w szykowaniu Grobu Pańskiego, warty przy Grobie Pańskim i rozpalanie wielkosobotniego ogniska [\[fb\]](#) (4+4)
  - III spotkanie KHO (6+1)
  - IV spotkanie KHO (3+2)
- Maj 2023
  - wędrowka po warszawskich lasach (Rembertów->Wesoła->Wawer), grill [\[fb\]](#) i noc muzeów wraz z wędrowniczkami i wędrownikami, z którymi wybieraliśmy się na obóz (9+2)

- V spotkanie KHO [\[fb\]](#) (3+3)
- Czerwiec 2023
  - służba na procesji Bożego Ciała [\[fb\]](#) (2+4)
- Lipiec 2023
  - udział w kwaterkach [\[fb\]](#) (6+5)
  - wizytacja obozowa i wędrownicze programy na obozach [\[album fb\]](#) (9+11)
- Sierpień 2023
  - obóz wędrowny na Litwę i Łotwę (13+1)

Podsumowanie oraz call to action

Z perspektywy czasu, te dwa lata od strony programu oceniam bardzo dobrze - spełniłem swój cel aby każdy w środowisku wędrowniczym znalazł chociaż jedną akcję dla siebie. Coś co mnie jednak zaskoczyło, to prostota organizacji i elastyczność w zmianie planów. Co chcecie robić? Pojechać w góry? Ok, to wybierz górę, przez kumpla ogarnij nocleg, spakuj wędrowników do samochodu drużynowego i ogień! A zakupy, tematy do rozmów, wybór trasy? A to się już na miejscu razem „samo zrobi”.

Mam nadzieję, że tym artykułem przekazałem Wam kilka rzeczy:

- z wędrownikami można robić fajne rzeczy,
- ...i to takie, które sam lubisz robić,
- ...a inspiracji możesz czerpać sporo - w tym tekście, pod tagiem [Wędrownicze Formy Pracy](#), lub po prostu od innych jednostek.

Z fartem!

Polecam się w ramach pytań na żywo, na fb czy na jakub.kuciak@zhr.pl

Zdjęcie z nagłówka: Maciej Niebrzydowski, Szczeliniec Wielki, obóz wędrowny 2022

---

[1] Przyświecało nam założenie, że każdy chłopak powinien mieć szansę na wędrowniczą frajdę, niezależnie od pełnionej funkcji. Chcieliśmy aby z potencjału jaki ma w sobie wędrownictwo, mogli w pełni korzystać wszyscy ludzie w wieku 15-21 lat w naszym Środowisku, niezależnie od tego, czy są etatowym wędrownikiem, właśnie oddali zastęp w drużynie harcerzy, czy też trzeci rok są przybocznym w gromadzie zuchów.

[2] jednym z eksperymentów jaki podjąłem w drużynie, było powołanie Cytadeli, a więc starszyzny drużyny wędrowników, która miała być wsparciem dla kadry m.in. poprzez organizowanie poszczególnych akcji. Z powodu poszerzenia kadry z 2 na 4 osoby, Cytadela straciła rację bytu. Z drugiej strony, naturalnie przekształciła się w grono naszej KHO

drużyny.

Uprowadzając pytanie, a jak taka nibykadra ma się do demokratyzacji i współodpowiedzialności całej drużyny za program? Otóż nijak. *Ryzyko zostało obliczone, ale stary, jestem kiepski z matmy.*

[3] Twierdzą nawiedzał ten sam problem, co wiele innych jednostek wędrowniczych – jak tu robić stopnie HO i HR skoro z drużyn harcerskich przychodzą do nas 15 letni wywiadowcy, a “z ulicy” ludzie totalnie harcersko (he he) zieloni? Naszym pomysłem na rozwiązanie tego problemu miało być ADW, a więc cykl zbiórek-warsztatów, których zaliczenie miałyby być jednoznaczne z nadaniem stopnia wędroćwika. Docelowo miał on trwać w okresie wrzesień-grudzień, tak by wraz z nowym rokiem kalendarzowym, można było otwierać próbę na stopień HO. Tym sposobem w całej drużynie wyrównalibyśmy u wszystkich ludzi poziom umiejętności, kompetencji oraz stopni, do potrzebnego minimum. Pomysł niestety nie wypalił z powodu braku mocy przerobowych – nie mniej, widzę w nim potencjał.

[Jakub Kuciak](#)

Był 14. drużynowym 82 WDH „Zbroja” oraz 1. drużynowym 82 WDW „Twierdza”. Wieloletni wicenamieśnik Grochowa. Podharc mistrz, mąż podharc mistrzyni, tata potencjalnego zucha. Obecny redaktor naczelny Azymutu.